

4. Wie ben ik voor anderen? | a. hoe je omgaat met anderen

kernwoord: vriendschap

Ik heb (geen) vrienden

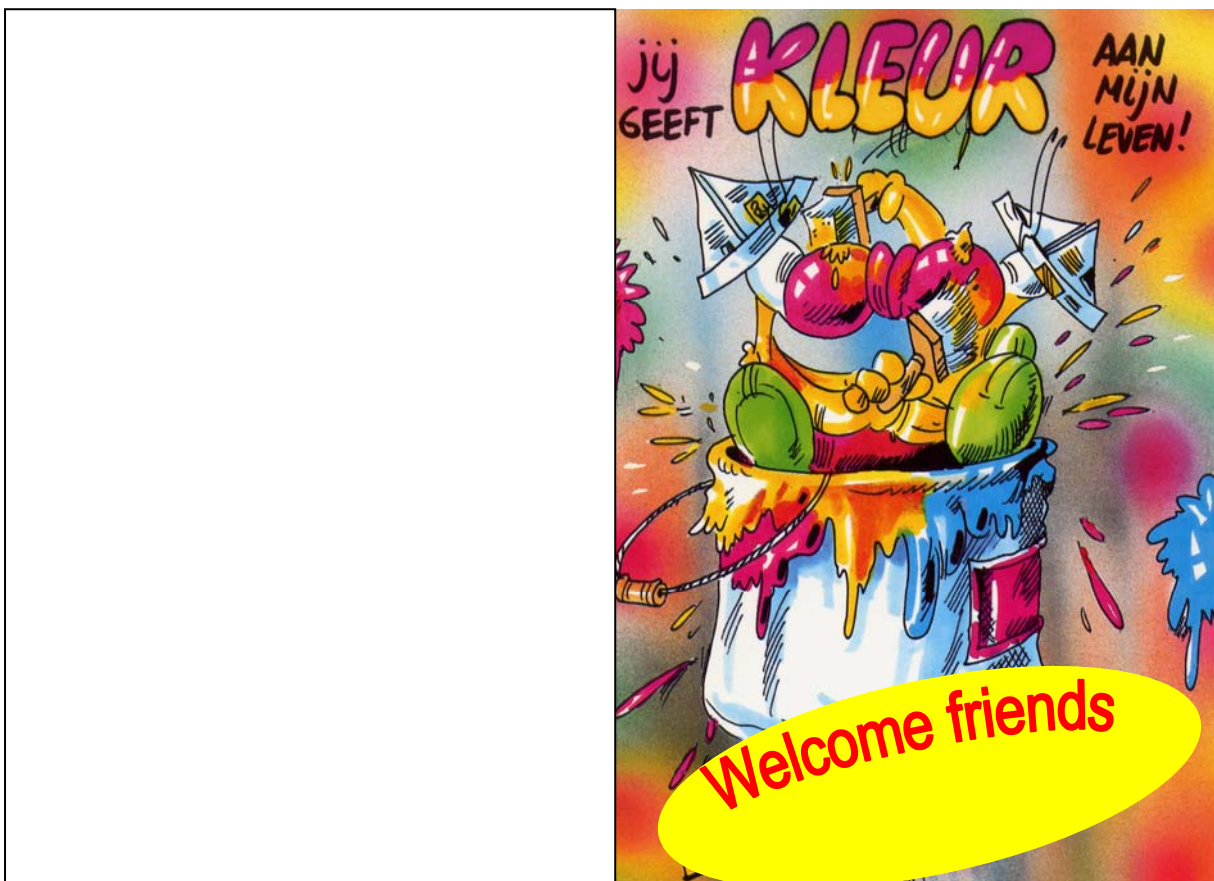
bijbelgedeelte: Prediker 4:4-12

Bijlagen

Tip – Welcome friends

Leuk om je tieners voorafgaand aan deze clubavond een leuke vriendschapskaart te sturen en hen onder het motto van 'welcome friends' uit te nodigen voor deze avond over vriendschap. Onderstaande kaart kun je kopiëren en daarvoor gebruiken. Gebruik de binnenkant om datum, tijd en andere bijzonderheden aan te geven.

4. Wie ben ik voor anderen? | a. hoe je omgaat met anderen

.....
kernwoord: vriendschap

Bijlage bij introductie 2 (3.2) – Kuddedier of solist?

Een minitest maakt in grote lijnen aan tieners duidelijk hoe zij gericht zijn op vriendschap

Aankondiging – *Je bent gelukkig niet alleen op de wereld. Hopelijk heb je zelfs een paar goede vrienden tussen al die andere mensen zitten. Hoe vaak maak je daar gebruik van? Doe de test...*

Benodigheden – Voor iedere tiener een pen en een kopie van onderstaand werkvel met daarop de test.

Werkwijze – Laat de tieners individueel de test maken. Geef vervolgens onderstaande score en laat de tieners hun punten optellen. Lees daarna de uitslag voor. Het is niet zozeer de bedoeling hier plenair op in te gaan. De uitslag maakt tieners (enigszins!) duidelijk hoe ze gericht zijn op vrienden en vriendschappen. Nuanceer eventueel dat het maar een minitestje is. Dat zegt niet alles, maar wel iets! Vervolg na de afronding met introductie 3 of 4.

De punten

Vraag 1 – a: 1 punt, b: 5 punten, c: 3 punten.

Vraag 2 – a: 3 punten, b: 5 punten, c: 1 punt.

Vraag 3 – a: 5 punten, b: 1 punt, c: 3 punten.

Vraag 4 – a: 1 punt, b: 3 punten, c: 5 punten.

Vraag 5 – a: 1 punt, b: 5 punten, c: 3 punten.

De uitslag

- **21-25 punten** – Je bent een echt kuddedier. Gezellig, lekker veel vrienden om je heen. Maar... heb je wel in de gaten dat dit soms ook wat vermoeiend voor anderen kan zijn? Misschien niet zo gek om je eens af te vragen of je niet té veel aandacht voor jezelf vraagt. Enne... zijn er

misschien ook nog anderen die mogelijk *jouw* vriendschap nodig hebben?

- **5-10 punten** – Leuk je te ontmoeten, meneer of mevrouw de solist. Je bent niet iemand van wie anderen gauw last zullen hebben. Hoe komt dat? Denk je dat jij niemand nodig hebt? Of... zou je best meer contact willen, maar lukt het je gewoon niet om vrienden te maken? Als het zo ligt, kun je er misschien flink van balen. Als je geen vrienden hebt, is dat alles behalve een 'feel-good-ervaring'. Misschien kan deze avond je een heel klein beetje helpen om het lef te hebben om tóch op contacten gericht te zijn. Vriendschap ontvangen, is vooral: vriendschap geven. Maar daar is (veel) durf voor nodig!
- **11-20 punten** – Je bent een evenwichtig figuur, met soms misschien toch wat trekjes van het kuddedier of van de solist. Hopelijk ben je iemand die begrijpt hoe belangrijk vriendschap is, niet alleen voor jezelf, maar ook voor anderen die jouw vriendschap nodig hebben.

Afronding – *Er zijn kuddedieren en er zijn solisten. Er zijn mensen die altijd omringd worden door massa's vrienden, er zijn mensen die weinig of soms zelfs geen vrienden hebben. Maar veel mensen om je heen, is niet altijd hetzelfde als geen vrienden hebben. En geen vrienden hebben, is meer dan nergens rekening mee hoeven te houden. Het is niet om het even of je wel/geen vrienden hebt. Het is ook niet om het even hoe je met vrienden omgaat. Vriendschap is de moeite waard om in te investeren!*

4. Wie ben ik voor anderen? | a. hoe je omgaat met anderen

.....
kernwoord: vriendschap

Test...

1. Balen... je snapt geen snars van je wiskunde! Wat een rotvak. Maar morgen moet je wél die opgaven afhebben. Wat doe je?

- a) Je zwoegt net zolang door totdat het je een beetje begint te dagen en tot je die opdracht af hebt.
- b) Je zoekt op msn contact met je vriend. Hij is wél goed in wiskunde. Kan hij niet op msn? Dan is er vast wel iemand anders!
- c) Gewoon eerst zelf aan de slag gaan. Als het dan niet lukt, is er vast wel een klasgenoot die jou wil helpen.

2. Een nieuwe leerling bij jullie in de klas. 't Lijkt je wel een tof iemand... Wat doe je?

- a) Eerst maar eens de kat uit de boom kijken, misschien heeft-ie al massa's vrienden, misschien sluit hij zich aan, misschien... toch er maar op af stappen.
- b) De eerste de beste pauze stap je op hem/haar af. Gezellig, toch?
- c) Oké, hij/zij mag dan best tof lijken, maar dat wil niet zeggen dat hij/zij iets in jou ziet.

3. Ja hoor, jij weer... wat een stomme zet. Thuis moesten ze er verschrikkelijk om lachen. En eigenlijk is het behalve superdom, ook wel humoristisch....

- a) Lachen, man! Die vertel je morgen dus aan ieder die het maar horen wil.
- b) Oeps, ik schaam me kapot. Dat komt niemand dus te weten.
- c) Nou ja, het hoeft niet in de krant. Maar je beste vriend(in) mag wel weten wat er gebeurd is.

4. Jarig...

- a) Dat hoeft niemand te weten, toch? Lekker rustig!
- b) Met ons vriendengroepje gewoon iets gezelligs doen: leuk!
- c) Dan zorg ik dus dat de hele klas van de partij is. Ik zeur gewoon net zolang totdat ze er niet onderuit kunnen om te komen.

5. Een dip...

- a) Je sluit je op binnen de vier muren van je kamer, je gaat op je bed liggen en je luistert urenlang naar muziek waar je ook al niet vrolijk van wordt.
- b) Je duimen beurs van het sms'en, je vingers blauw van het msn'en... je moet en je zult iemand vinden bij wie je je hart kunt luchten.
- c) Eerst maar eens proberen de boel op een rij te krijgen. Misschien dat je vriend(in) je kan helpen.

4. Wie ben ik voor anderen? | a. hoe je omgaat met anderen

.....
kernwoord: vriendschap

Bijlage bij introductie 3 (3.3) – Maak je eigen vriend(in)

Hieronder vind je twee versies van een spelbord dat te gebruiken is bij introductie 3 (3.3). Spelbord 1 is een blanco versie. De tieners kunnen hier zelf eigenschappen invullen die ze belangrijk vinden in een vriendschap. Spelbord 2 hoort bij het alternatief zoals dat in het programma omschreven is.

Spelbord – versie 1

	(met) mijn vriend(in) moet ik...		
			
			

4. Wie ben ik voor anderen? | a. hoe je omgaat met anderen

.....
kernwoord: vriendschap

Spelbord – versie 2

(met) mijn vriend(in) moet ik...

kunnen praten 	leuke dingen kunnen doen 	kunnen vertrouwen 	geheimen kunnen delen
voor de dag kunnen komen 	samen kunnen werken 	kunnen helpen 	alles samen kunnen doen

4. Wie ben ik voor anderen? | a. hoe je omgaat met anderen

.....
kernwoord: vriendschap

Bijlage bij bijbelstudie 2 (4.2) – Twee zijn beter dan één

Kopieer onderstaand blad voor elk groepje tieners. Snijd de kaartjes los. De omschrijving van de werkvorm vind je in het programma.

<p>Zonder vriendschap leven, is zinloos.</p> 	<p>Samenwerken loont!</p>
<p>Vriendschap is moeilijk te vinden!</p> 	<p>God vindt vriendschap niet belangrijk.</p>
 <p>Als je alleen bent, kun je lekker alles voor jezelf houden.</p>	<p>Vrienden geven warmte aan je leven.</p>
<p>Vriendschap is: elkaar helpen.</p> 	<p>Als het moet, kun je best zonder vrienden.</p>

4. Wie ben ik voor anderen? | a. hoe je omgaat met anderen

.....
kernwoord: vriendschap

Bijlage bij bijbelstudie 3 (4.3) – Vriendschap is...

Tieners combineren tekeningen met teksten en bedenken bij elke tekening/tekst een concrete toepassing.

Aankondiging – *Niemand kan zonder vrienden... Denk nu niet dat dit één of andere filosofische uitspraak is, ofzo, of een uitspraak van iemand die een diepzinnige oprisping had, of een doodoener eerste klas. Nee, dit zou een tekst uit Prediker 4 kunnen zijn. Want... ook (of juist) God vindt vriendschap heel belangrijk. Zo belangrijk dat Hij er een bijbelgedeelte aan gewijd heeft.*

Benodigheden – Voor ieder een bijbel, een pen en een werkblad met daarop een kopie van de vier tekeningen (zie hieronder).

Werkwijze – Werk met groepjes tieners. Lees het gedeelte met elkaar. Eventueel kun je de tieners er primair even op laten reageren. Zo van: wat vind je mooi, moeilijk, vreemd, bemoedigend? Geef vervolgens aan dat de prediker vier kenmerken van vriendschap noemt. Elk van die vier kenmerken wordt gesymboliseerd door één van de tekeningen op het werkvel. Laat de tieners bij elk plaatje het vers zoeken dat erbij past. Vervolgens maken ze (met behulp van de inhoud van de tekst) bij elk plaatje een opschrift dat begint met 'vriendschap is...'. Ten slotte mag er bij elk plaatje (en dus bij elk kenmerk) een concreet voorbeeld genoemd

worden. Ook dat concrete voorbeeld moet beginnen met 'vriendschap is...'.
.....

Antwoorden

- Vriendschap is... elkaar overeind helpen (vers 10). Concreet: vriendschap is... (bijvoorbeeld) je vriend(in) bellen als je weet dat hij/zij in een dip zit.
- Vriendschap is... samenwerken (vers 9). Concreet: vriendschap is... (bijvoorbeeld) samen huiswerk maken, samen dingen doen.
- Vriendschap is... elkaar beschermen (vers 12). Concreet: vriendschap is... (bijvoorbeeld) voor je vriend(in) opkomen als je hoort dat er over hem/haar geroddeld wordt.
- Vriendschap is... elkaar warmte geven (vers 11). Concreet: vriendschap is... (bijvoorbeeld) je vriend(in) een sms'je sturen als hij/zij een ingewikkelde rep heeft.

Afronding – *Mooi toch, dat de Bijbel hierover schrijft? God zegt (bij wijze van spreken) niet: als je Mij maar hebt, zijn vrienden niet belangrijk meer. Nee, Hij roept je juist op om vriendschap te zoeken en om vriendschap te geven. Misschien kun je zelfs zeggen: echte vriendschap is iets van God zelf! Goed om daar serieus mee om te gaan!*

4. Wie ben ik voor anderen? | a. hoe je omgaat met anderen

kernwoord: vriendschap

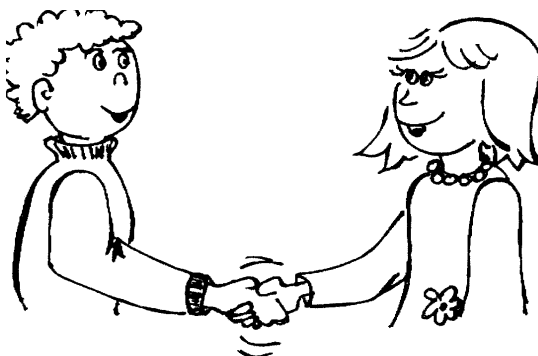
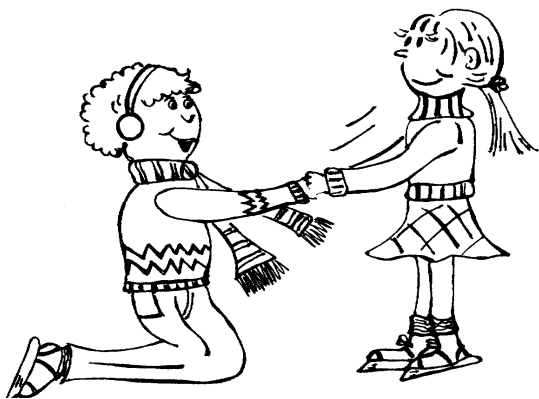
Vriendschap is.....

Dat lees ik in

Vriendschap is.....

Dat lees ik in

Vriendschap is.....

Vriendschap is.....

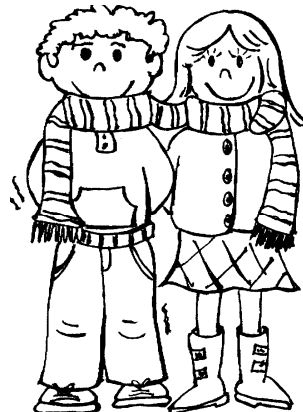
Vriendschap is.....

Dat lees ik in

Vriendschap is.....

Dat lees ik in

Vriendschap is.....

Vriendschap is.....

4. Wie ben ik voor anderen? | a. hoe je omgaat met anderen

.....
kernwoord: vriendschap

Bijlage bij verwerking 3 (5.3) – De vijf talen van liefde

Bordspel waarmee tieners ontdekken dat je anderen in verschillen de 'talen' kunt benaderen om zo je vriendschap te tonen. Dit spel staat in een apart document op de site waar je ook deze bijlagen vond (www.hgjb.nl).

Bijlage bij verwerking 4 (5.4) – Zó maak je dus geen vrienden

Onderstaand artikel (uit Spirit 21^e jaargang, nummer 4) kun je gebruiken om de tips waarmee je dus zeker geen vrienden maakt, aan de tieners te presenteren.

Zo maak je dus geen vrienden...

Ze zijn er... tieners die geen vrienden hebben. Voor sommigen is dat een probleem. Ze willen er verandering in brengen en doen er dan ook alles aan om wél vrienden te maken. Niet makkelijk, maar ze gaan ervoor. Toch zijn er ook gasten die het vooral zo willen houden (jawel, je leest het goed!). Lekker rustig, zo zonder friends. Geen gezeur aan je hoofd, enzo.

Maar let op: er zijn overal tieners die jou wel eens de moeite waard zouden kunnen vinden... Lui die misschien wel vriendschap met je willen sluiten. Hoe hou je deze 'lastige' mensen op een afstand? Dat is een nog veel grotere klus dan vrienden *maker!* Daarom voor deze tieners een paar tips! Zo maak je dus geen vrienden...

Neem nooit initiatief, maar wacht altijd tot anderen naar je toekomen

Vooraf gewoon lekker blijven hangen aan de rand van het schoolplein. Zet daarbij het meest verveelde gezicht op en blijf vooral blaten dat je het echt niet erg vindt om alleen te zijn.

Maak anderen zoveel mogelijk belachelijk

Dreigt er iemand te zijn die iets in jou ziet? Maak hem of haar dan zoveel mogelijk belachelijk. Opmerkingen over nieuwe kleren doen het vooral goed! Goed afkraken, en dan net ff te hard, zodat het goed overkomt (ook bij de persoon in kwestie...). Zeker weten dat het gevaar van een dreigende vriendschap dan snel afgewend is.

Kom afspraken niet na

Yep, deze doet het ook errug goed! Heb je tóch de fout begaan om iets af te spreken met iemand? Dan is er maar één oplossing: gewoon niet nakomen die afspraak. Uitspraken als 'oeps, helemaal vergeten...' en 'o, ik dacht dat het morgen was...', doen het daarbij goed. Kijk zo nonchalant mogelijk, doe vooral niet alsof het je spijt. Haal je schouders op en loop door.

Doe lekker irritant, zodat ze zich aan je ergeren

Pulek in je neus en laat na elke slok cola een forse boer. Of... vertel alleen je eigen verhalen, gewoon lekker aan één stuk door. Als er iemand is die óók iets wil zeggen, moet je even oppassen. Verveeld weglopen is dan één van de opties. Zeker weten dat tieners om je heen groen en geel gaan aanlopen van ergernis.

Denk vooral dat niemand jou leuk vindt

Een hersenspoeling wil ook nog wel eens succesvol zijn. Gewoon duizend keer per dag tegen jezelf zeggen dat er toch niemand is die jou leuk vindt, bijvoorbeeld. Of dat het zonder jou óók gezellig is (misschien nog wel gezelliger). En vette voorbeelden daarbij bedenken natuurlijk! Zo van: niemand vindt mij leuk omdat... ik foute kleren draag, sproeten op m'n neus heb, het bij mij thuis niet lekker loopt, ik de meest belachelijke hobby heb die er bestaat, enzovoorts. Zeker weten dat er ook zo'n serie voor jou te maken is.

Roep heel hard 'wat moet je?' als er iemand op je af dreigt te stappen

Let op: er zijn van die gasten die er heilig van overtuigd zijn dat vriendschap waardevol is. Die moet je dus echt van het lijf houden. Stevig aanpakken die lui. Roep daarom, zodra ze op je afstappen, heel hard: 'Wat moet je?' Kijk agressief, laat desnoods je tanden zien en grom.

Blijf zoveel mogelijk thuis zitten

Sportclubs, de tienerclub en alle andere plaatsen waar andere tieners rondhangen, zijn not done. Dangerous! Probeer zulke gevaarlijke plekken te mijden. Zoveel mogelijk thuisblijven dus. Zeker als je van die zwakke momenten hebt, waarop je je stiekem afvraagt of het misschien toch niet zo is dat vriendschap iets toevoegt aan je leven.

Wantrouw iedereen

Er zijn lui die het nooit leren. Ze zeggen dat je leuke kleren aan hebt, ze vragen je op hun feestje, willen een patatje met je gaan eten of stellen voor samen een opdracht voor school te doen. Niet vertrouwen die hap! Wees daarom nooit te open. Spring bij dit soort opmerkingen in je verdedigingsharnas. Knijp je ogen tot spleetjes, tover daarin twee vette vraagtekens en kijk alsof je zeggen wilt: 'Dit meen je dus echt niet! Ik vertrouw je voor geen cent!' Zeker weten dat ze geen tweede poging doen.